

Norge blir til mens vi går

Taler
Erna Solberg

Dato
17 mai 2014

Sted
Festplassen, Bergen

1 Kjære alle sammen,

Gratulerer med grunnlovens, fremtidens og barnas dag!

5 Når vi heiser flagget på 17. mai akkurat i år, feirer vi mer enn bare Grunnloven.

Vi feirer det samfunnet som er skapt i de to hundre årene som har gått siden 1814. Vi feirer de verdiene som er viktige for oss: folkestyre og kunnskap, fellesskap og frihet.

10

17. mai 1814 kunne de 112 eidsvollsmennene puste ut. De hadde lykket. De hadde laget og enstemmig vedtatt en grunnlov for et fritt og uavhengig Norge. De hadde valgt en konge for landet. Før de reiste hver til sitt dannet de broderkjede og sverget å være enige og tro til Dovre faller.

15

Dette var starten på det norske folkestyret, grunnlaget for vårt demokrati.

20 Det hadde vært førti krevende dager på Eidsvoll. Ulike grupperinger hadde kjempet for sin visjon for Norge, hele tiden med internasjonal storpolitikk og handelsblokkade som bakteppe. Det kom sendebud og brev med rykter og oppdateringer: Ville den svenske hæren komme? Ville Storbritannia anerkjenne Norge som selvstendig rike? Ville de få tak i nok korn til å unngå ny sult?

25 Svarene kom raskt. Stormaktene fastholdt ordene fra Kieltraktaten om at Norge skulle underlegges Sveriges konge. Sverige gikk til krig for at det skulle bli virkelighet. Takket være kompromissvilje fra både kong Christian Frederik og fra svensk side, hadde vi med oss både en egen grunnlov, nasjonalforsamling, regjering og høyesterett da vi i november 1814 gikk inn i en personalunion med Sverige. Full selvstendighet var tapt, men svært mye var vunnet på veien.

Bergens egen Wilhelm Koren Christie, eidsvollsmann og stortingspresident, var nøkkelperson i forhandlingene som sørget for at grunnloven og de fleste av dens bestemmelser ble med inn i unionen. Slik beholdt vi grunnlaget for å ta makten
35 over vår egen fremtid.

Det er ikke bare ordene i Grunnloven vi feirer i dag. Vi feirer fødselen til det moderne Norge. Vi feirer folkestyret. Vi feirer folkets suverene makt i Norge. Vi feirer at makten er fordelt slik at den skaper trygghet og forutsigbarhet i
40 samfunnet.

Og vi markerer hvordan vi i våre tyngste stunder har forvaltet rettsstaten på måter som påkaller hele verdens respekt.

45 Vi feirer også at vi har et folkestyre som legger makt til lokaldemokratiet. Vi er stolte over alle som stiller opp for lokalsamfunnet i kommunestyre og bystyre. Dere bidrar til å bygge Norge nedenifra.

Grunnloven var tydelig inspirert av opplysningstidens idealer. Derfor er
50 grunnlovsjubileet også en feiring av universitetene og den kunnskapen de gir oss. Gjennom 1800-tallet så Norge fremveksten av både sterke universitetsmiljøer og styrking av den allmenne grunnutdanningen.

Vi fortsetter å satse på både forskning, utdanning og læring i dag. Men det
55 begynner i barnehagen og på skolen.

Verdiene i Grunnloven må læres fra vi er små. Respekt for hverandre. Toleranse for det å være annerledes. Og retten til å kunne ha en trygg oppvekst.

60 I barnehager og skoler over hele landet har grunnlovsjubileet vært viktig. Mange av dere har lært masse om grunnloven og samfunnet, og har laget egne grunnlover. Dere som er barn er vår beste ressurs for fremtiden. Vi skal legge til rette for at alle skal få bruke sine muligheter gjennom en skole som tar kunnskap på alvor.

65 På denne 200-årsdagen feirer vi også åndslivet. I en lang periode etter 1814 bygget malerkunst, musikk, litteratur og språk sakte, men sikkert fortellingen om Norge.

Kunsten og kulturen er beretningen om hvem vi er. Det er en fortelling som er svært mangfoldig, og som alle skal få være med på å forme. Ytringsfrihet, kulturliv og demokrati henger sammen.

75 Kulturlivet er del av et større og uerstattelig fenomen: frivilligheten.

Den frivillige innsatsen fra flere hundretusen nordmenn hver dag er noe av det vakreste og beste med Norge.

80 Vi er et folk i stand til å hjelpe hverandre, uten å be om noe tilbake. Intet demokrati kan be om noe viktigere enn dette.

I dag er det folkefest over hele landet, og vil vi særlig feire alle dere som deltar i kor og korps -- takk for en fantastisk innsats! Jeg har selv marsjert meg gjennom
85 mange 17. mai-er da jeg var mindre.

Vi lever i et land med stor frihet fra overgrep, fattigdom, tvang og kontroll. I fellesskap har vi utviklet et velferdssamfunn, en rettsstat og et demokrati som legger vekt på likeverd og mangfold. Vi feirer alle de opplyste og engasjerte
90 debattene. Vi feirer handlingene og ansvaret. Og vi feirer ikke minst den sterke viljen til endring.

Den endringsviljen må vi ikke miste. Mye er bra i Norge, men likevel opplever mange fortsatt et samfunn som ikke gir dem muligheter.

95

I 1814 skapte vi vår frihet ved hjelp av vårt nye, spede demokrati. Og der hvor vår egen Wilhelm Koren Christie spilte en nøkkelrolle for 200 år siden, var det en annen bergenser som skulle prege kampen for norsk suverenitet nitti år senere.

100

Statsminister Christian Michelsen har fortjent sin plass på sin høye sokkel her på Festplassen, for sin innsats da unionen med Sverige ble oppløst og Norge fikk sin fulle suverenitet i 1905.

105 Vi har mye å feire fra 1814, men alt ble ikke perfekt. Det tok hundre år før vi hadde allmenn stemmerett. Jøder fikk ikke adgang til riket før i 1851, jesuittene -- den ordenen som pave Frans kommer fra -- fikk adgang først i 1956. Det

110 finnes diskriminering og skam også i den norske historien. Også i dag finnes det diskriminering som må bekjempes.

Sammen skal vi fortsette å endre samfunnet og skape likeverd og frihet.

115 Ytringsfriheten, trosfriheten, likestillingen og demokratiet står klippefast i Norge. Men disse verdiene blir utfordret. Det er fortsatt krefter i verden som ikke tror på dem. Det er vårt ansvar -- alle vi som bor her i landet -- å sammen forvalte disse begrepene og gi dem innhold.

120 Nasjonen Norge blir til mens vi går. I dag feirer vi at vi for 200 år siden fikk et godt kart for veien videre.

Gratulerer med dagen!

125 **Kilde**
www.regjeringen.no

Emner
17. mai, 17. mai-tale

130 **URI**
<https://www.virksommeord.no/tale/norge-blir-til-mens-vi-gar>

135

140

145